

## KUL HAKKI VE VİCDANİ BAĞLAR

Bağlandığımız her şey...

Bizi sıcak bir güvenle sarar, sahiplenir. İnsan bir dal gibi tutunur: bir insana, bir fikre, bir korkuya...

Ve her bağ, görünmez iplerle vicdanın yolunu örер. Çünkü insan neye bağlanırsa, ona esir olur; her bağ, gönülde bir duvar örер, vicdanın sesini kısar.

Vicdan, insanın iç pusulasıdır. Haram ve helâl, bu pusulanın kadim işaret taşlarıdır. Her dönemde, her toplumda şekil değişir; ama özü değişmez: İnsan sadece kendisi için değil, başkası için de sorumludur. Bu sorumluluk, farklılıkları bastırmak için değil, farklılıkların birbirini tamamlaması için vardır.

Ne yazık ki, irade özgürlüğünü gölgeleyen her tahakküm, her baskı ve her dayatma bir vicdansızlıktır. Kul hakkına girer. Bunu ancak ruhsal cehalet ve kayıtsızlık içinde olanlar yapar.

Oysa kadim Süryani öğretisi der ki: ***“Bağışlamayan, bağlanır. Bırakamayan, köleleşir. Hakkı çiğneyen, kendi içindeki ışığı karartır.”*** Çünkü gerçek bilinç, yalnızca hak yememekle yetinmez; hakkı korur, eksileni tamamlar, boşluğu iyilikle doldurur.

Kul hakkı yalnızca başkasının malını ya da parasını gasp etmek değildir. Asıl tehlike daha sessiz, daha görünmezdir:

Kendisine ve başkasına zarar veren her şey kul hakkına girer. Bir kalbi yarı yolda bırakmak. Bir umudu çalmak. Bir ruhun yaşama sevincini söndürmek. Bir sözü tutmamak. Bir iyi niyeti istismar etmek. Bir yükümlülüğü yerine getirmemek. Bir insanın iradesini baskılamak.

İnsan yalnızca eliyle değil, diliyle, bakışıyla, ilgisizliğiyle de incitir, yaralar. Bu yaraların mahkemesi yoktur; ama vicdanın terazisi vardır. Kırılan her kalp, sömürülen her duygu, dökülen her gözyaşı er ya da geç adaletin terazisine çıkar. Çünkü ilahi düzen, niyeti ve eylemi kaydeder, zamanı gelince tartıya koyar.

Tutundukça ağırlaşır insan. Korkularına, tutkularına, sahip olduklarına bağlandıkça vicdanını köreltir. Oysa bırakmak da vardır: Yükü değil, kirlenmiş niyeti bırakmak. Fazlalıklardan arınıp, başkalarının kalbine ışık olmaktır asıl erdem. Çünkü asıl helâl, kimseyi yarım bırakmamaktır.

**En iyi yoldaş bizi seven insan değil, bizi anlayan kişidir. Çünkü tüm yolculuklar anlamakla başlar.**

Her yolculukta insan ardında bir iz bırakır:

Kimi hoş seda ve hayır dua, kimi esef ve sessiz bir sitem...

Geriye dönüp bakıldığında insanı temize çıkaracak olan; kimseyi mağdur etmeden, kimseyi baskı altında ezmeden, farklılıkları bastırmak yerine tamamlayarak, vicdanla yaşamış olmaktır. İyilikle var olmak, iyi iz bırakmaktır.

Bu yüzden kul hakkı, yalnızca hak yememek değildir; hakkı korumak, hatta çoğaltmaktır.

Ninovali Mor İshak'ın (7. Yüzyıl) dediği gibi: ***“Kötülüğe kötülükle karşılık verme ki, içindeki iyilik soğumasın. Kimseyi incitme ki, kendi kalbin incinmesin.”*** Çünkü incitmek de bir kul hakkıdır; iyilik ise boşluğu onaran tek gerçektir.

Ve insan, her sabah kendine sormalıdır:

***“Bugün ne yaptım? Bir yükü hafifleterek mi, bir kalbi eksilterek mi yaşadım?”***

Asıl vicdan, özgür iradeye saygı duymak, hiçbir insanın hakkını çiğnememektir.  
Asıl helâl, kimseyi yarım bırakmamaktır. Asıl helâl, umut olmak, ışık olmak, şefkat olmak, merhem olmak ve kalıcı bir fayda bırakmaktır.

Asıl helâl, kimseyi hiçbir şekilde mağdur etmemektir.

Asıl özgürlük ise; tutunduklarını bırakıp hafiflemek, arındıkça ışıkmaktır.

**Yusuf Beğtaş**

[www.karyohliso.com](http://www.karyohliso.com)